

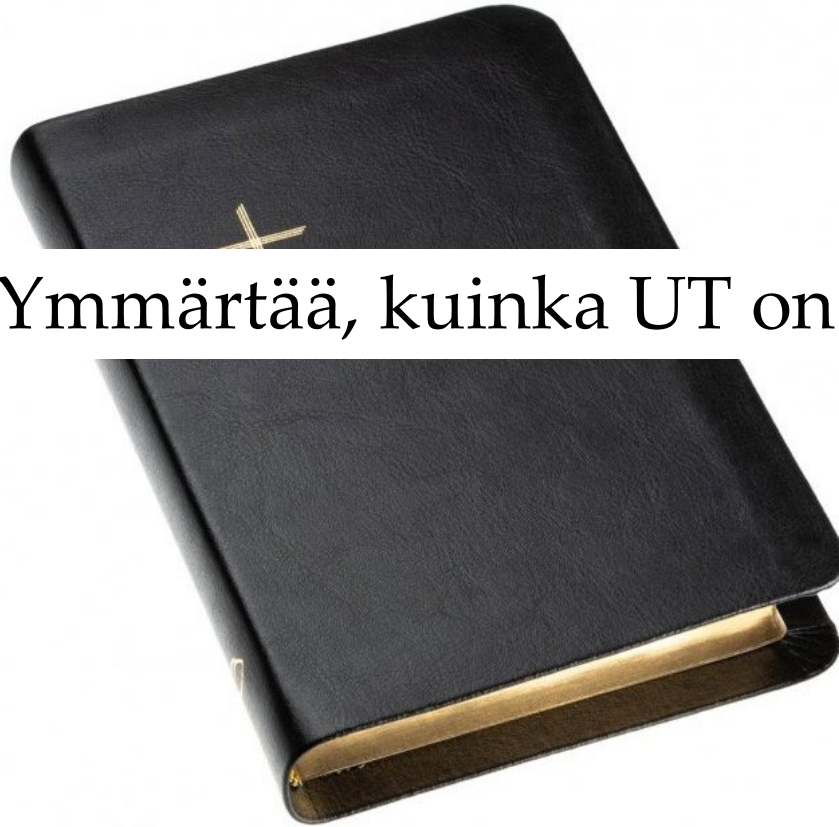


UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

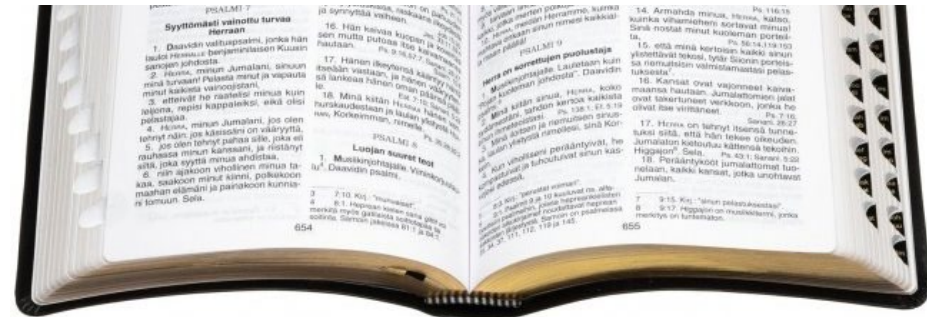
Sensurointia vai elävää dialogia? Uuden testamentin historia papyruksista printteihin



Kurssin tavoite?



Ymmärtää, kuinka UT on välittynyt meidän päiviimme saakka





1. Kerta

- Aikataulutus ja suoritusvaihtoehtoja
- Kuka on kurssin opettaja?
- Johdattelua aiheeseen
- Käsikirjoitukset
 - Käsikirjoitus, mikä se on?
 - Miten tehtiin
 - Materiaalit
 - Kirjurit
- UT:n käsikirjoitusten ominaispiirteitä



1. Kerta

- Tekstikritiikki
 - Mikä se on?
 - Tehtävät (perinteinen, uusi)
- Kuuluisimmat UT:n käsikirjoitukset



Kurssin aikataulu

- ke 29.10.2025 09:00-13:00, Seminaarisali AU111 (Joe)
- ke 05.11.2025 09:00-13:00, Seminaarisali AG105 (Joe)
- ke 12.11.2025 09:00-13:00, Seminaarisali AT102 (Joe)
- ke 19.11.2025 09:00-13:00, Seminaarisali AG105 (Joe)
- ke 26.11.2025 09:00-13:00, Seminaarisali AT102 (Joe)
- ke 03.12.2025 09:00-11:00, Seminaarisali AT102 (Joe)



Kurssin suoritus tavoista

- Luentojen tenttiminen
 - Ke 3.12
 - Myös Exam mahdollinen
 - Oppimistehtävä
 - 10 sivua
 - Jokainen saa tutustua johonkin erityisalueeseen
 - Kirjallisuus katsotaan yhdessä aiheen mukaan



Kuka ihmeen Pasi Hyytiäinen?

- 15 vuotta käsikirjoitusten tutkimusta
 - Oksyrhynkhos (Grenfell & Hunt)
 - Merkittävin käsikirjoituslöytö
 - Mahdollisesti jopa 500 000 käsikirjoitusta (1-2 % julkaista)
 - Tekstikritiikkiä ja kodikologiaa
 - Varhaisimpia papyruskäsikirjoituksia
 - Egyptin varhaisia kirjureita
 - Apostolien tekoja
 - Digitaalisia menetelmiä
 - CBGM
 - Phylomemetiikkaa
 - Koodausta ja omien menetelmien kehitystä



Kuka ihmeen Pasi Hyytiäinen?

- Digitaalisten apuvälineiden koodausta muille tutkijoille
 - Experimenting the Rise of Early Christianity
- Virtuaalinen Valamo
 - Käsikirjoituskokoelma verkkotietokannaksi
- Helsingin eksegetiikan osaston kasvatti...
 - Sittemmin itsenäistynyt...

- Perheeseen kuuluu vaimo, kaksi lasta. Laajennettu perhe: kaksi koiraa, kolme kissaa ja viisi vuohta.



Aloitus-skaba





Aloitus-skaba

- 1. Kuinka UT välittyi nykypäivään asti?
 - Printtinä
 - Kultalevyille kirjoitettuina, jotka taivaassa
 - Käsikirjoitusten kautta
- 2. Millä tavalla käsikirjoitukset kopioitiin?
 - Mallikappaleesta
 - Sanelusta
 - Ulkomuistista



Aloitus-skaba

- 3. Mistä materiaalista käsikirjoitukset tehtiin Rooman valtakunnassa?
 - Papyruksesta
 - Pergamentista
 - Puusta
- 4. Ketkä olivat vastuussa kopioimisesta?
 - Kirjanoppineet
 - Fariseukset
 - Kirjurit



Aloituskäsi

- 5. Varhaisin UT:n käsikirjoitusten muoto?
 - Käärö
 - Koodeksi
- 6. Mistä suurin osa käsikirjoituksista on löydetty
 - Italiasta
 - Kreikasta
 - Egyptistä



Aloitus-skaba

- 7. Mitä on tekstikritiikki
 - Käsikirjoitusten tutkimusta
 - Alkuperäisen tekstin rekonstruoimista
 - Tekstihistorian tutkimusta
- 8. Vanhin UT:n käsikirjoitus?
 - 125 jKr.
 - 225 jKr.
 - 325 jKr.



Aloituskäsi

- 9. Kuinka monta käsikirjoitustraditiota UT sisältää
 - 1
 - 4
 - 27
- 10. Laajin UT:n käsikirjoitustraditio
 - Matteuksen evankeliumi
 - Apostolien teot
 - Roomalaiskirje



Aloituskäsi

- 11. Kuinka monesta käsikirjoituksesta se koostuu?
 - 500
 - 1500
 - Yli 2000
- 12. Kuinka monta Uuden testamentin käsikirjoitusta on yhteensä?
 - 5000
 - 10 000
 - Yli 25 000



Aloituskäsi

- 13. Kuinka monta variaatiota UT sisältää
 - 7500
 - 75000
 - 750000
- 14. Suurin UT:n käsikirjoitus
 - Codex Bezae
 - Codex Vaticanus
 - Codex Gigas



Codex Gigas





Käsikirjoitus

- Mikä se on?
 - " It is a part of a larger chain of technological innovations spanning thousands of years to transmit, preserve, and store information."
 - Pasi Hyytiäinen, 2022
 - Aikansa teknologinen innovaatio
 - Tapa säilyttää ja välittää kulttuurista tietoa eteenpäin
 - Kevyt, kestävä, helppo työstää
 - Antiikin ja keskiajan massamuistilaite
 - Käsityönä tehty



Käsikirjoitus

- Mitä käsikirjoitukseen tarvitaan?
 - Kirjoitusmateriaali
 - Papyrus





Käsikirjoitus

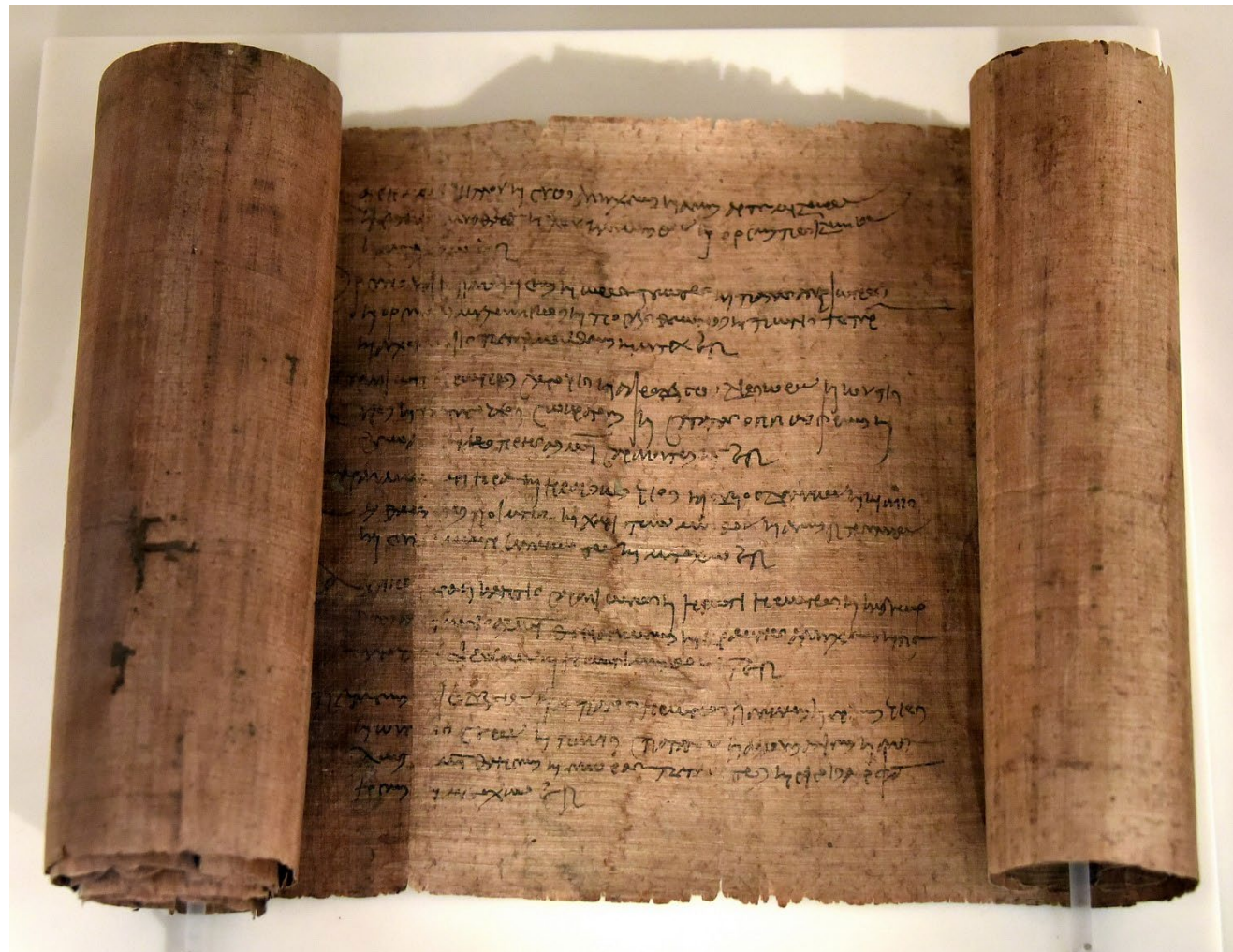
- Mitä käsikirjoitukseen tarvitaan?
 - Kirjoitusmateriaali
 - Papyrus
 - Pergamentti, vellum
 - Veliini





Käsikirjoitus

- Mitä käsikirjoitukseen tarvitaan?
 - Kirjoitusmateriaali
 - Papyrus
 - Pergamentti, vellum
 - Veliini
 - Käsikirjoituksen muoto
 - Käärö





Käsikirjoitus

- Mitä käsikirjoitukseen tarvitaan?
 - Kirjoitusmateriaali
 - Papyrus
 - Pergamentti, vellum
 - Veliini
 - Käsikirjoituksen muoto
 - Käärö
 - Koodeksi



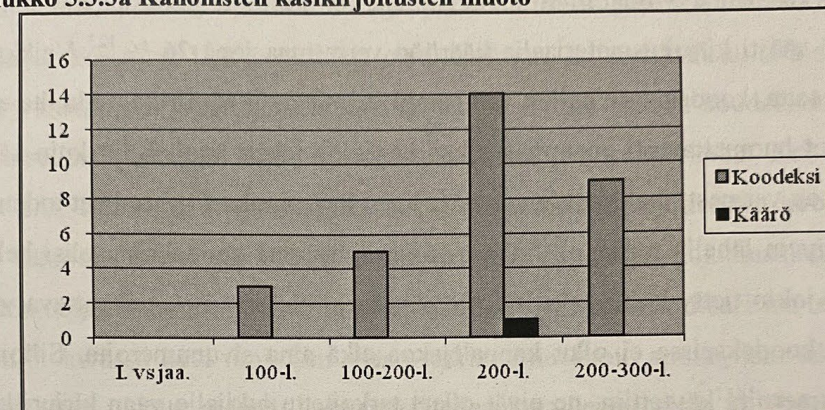


Käsikirjoitus

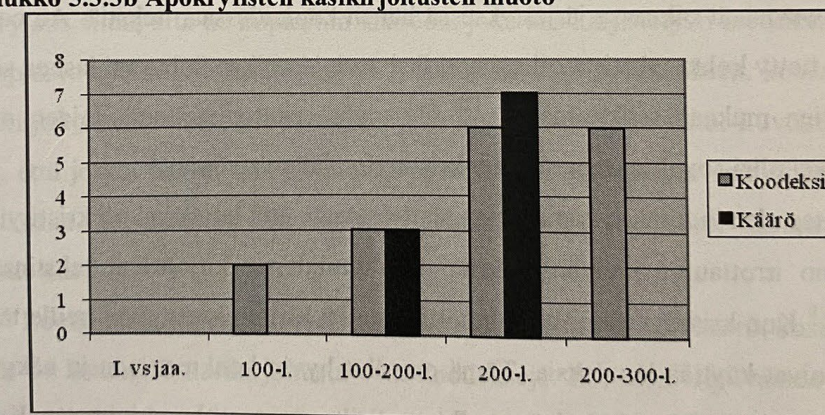
- Mitä käsikirjoitukseen tarvitaan?
 - Kirjoitusmateriaali
 - Papyrus
 - Pergamentti, vellum
 - Veliini
 - Käsikirjoituksen muoto
 - Käärö
 - Koodeksi

5.3.3 Kanonisten ja apokryfisten käsikirjoitusten vertailua

Taulukko 5.3.3a Kanonisten käsikirjoitusten muoto



Taulukko 5.3.3b Apokryfisten käsikirjoitusten muoto



Kanonisten käsikirjoitukset edustavat hyvin yhtenäistä linjaa, sillä 32 käsikirjoituksesta vain Johanneksen evankeliumin käsikirjoitus \mathfrak{P}^{22} on käärö. Apokryfisten käsikirjoitusten tilanne on täysin toinen, koska 27 käsikirjoituksesta kääröjä on 10. Kääröjen osuus apokryfisista käsikirjoituksista on täten 37 %, kun kanonisten evankeliumien osalta luku on vain 3 %. Kaikki kääröt ajoittuvat 200-luvulle tai 100- ja 200-lukujen vaihteeseen. Mikä voisi selittää tämän eron kanonisten ja apokryfisten käsikirjoitusten välillä?¹²¹



Käsikirjoitus

- Mitä käsikirjoitukseen tarvitaan?
 - Kirjoitusmateriaali
 - Papyrus
 - Pergamentti, vellum
 - Veliini
 - Käsikirjoituksen muoto
 - Käärö
 - Koodeksi
 - Jokin tekniikka jäljentää tekstiä
 - Muste
 - Sivellin tai ruokokynä





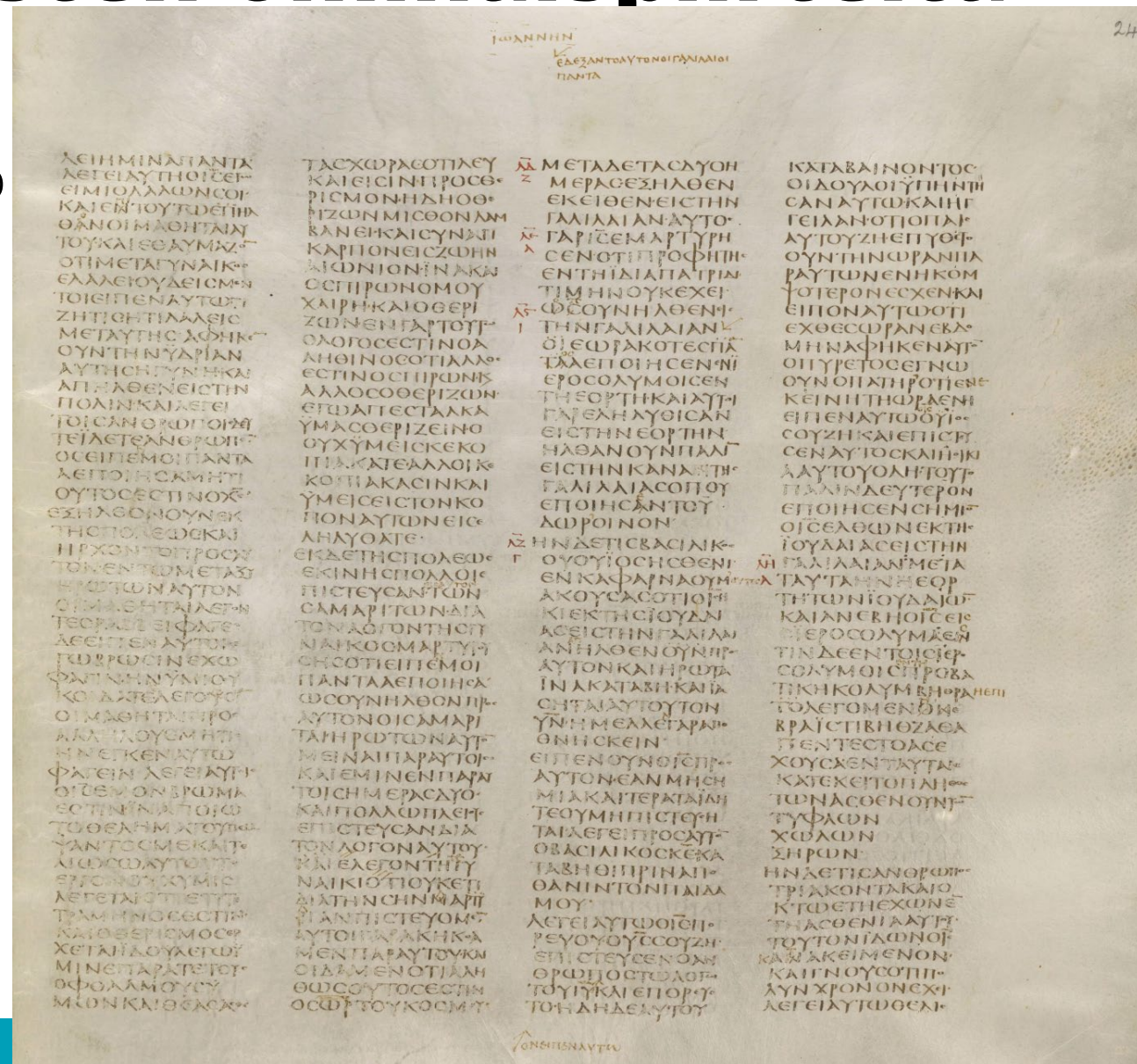
■ M





UT:n käsikirjoitusten ominaispiirteitä

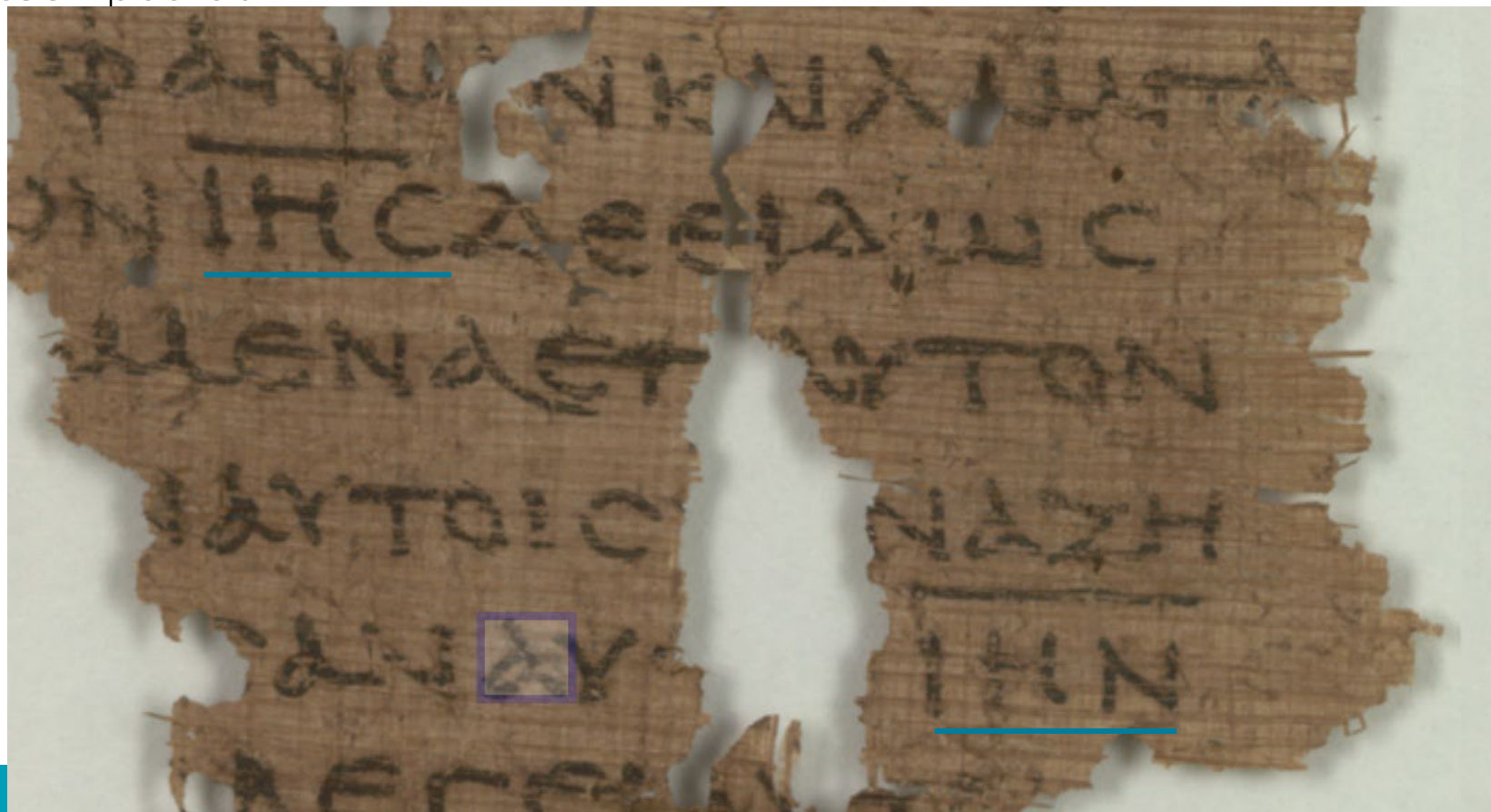
- Antiikin aikana
 - Scriptio continua, scripta continuo
 - Kaikki kirjoitettiin yhteen pötköön
 - Majuskelikirjoitusta





UT:n käsikirjoitusten ominaispiirteitä

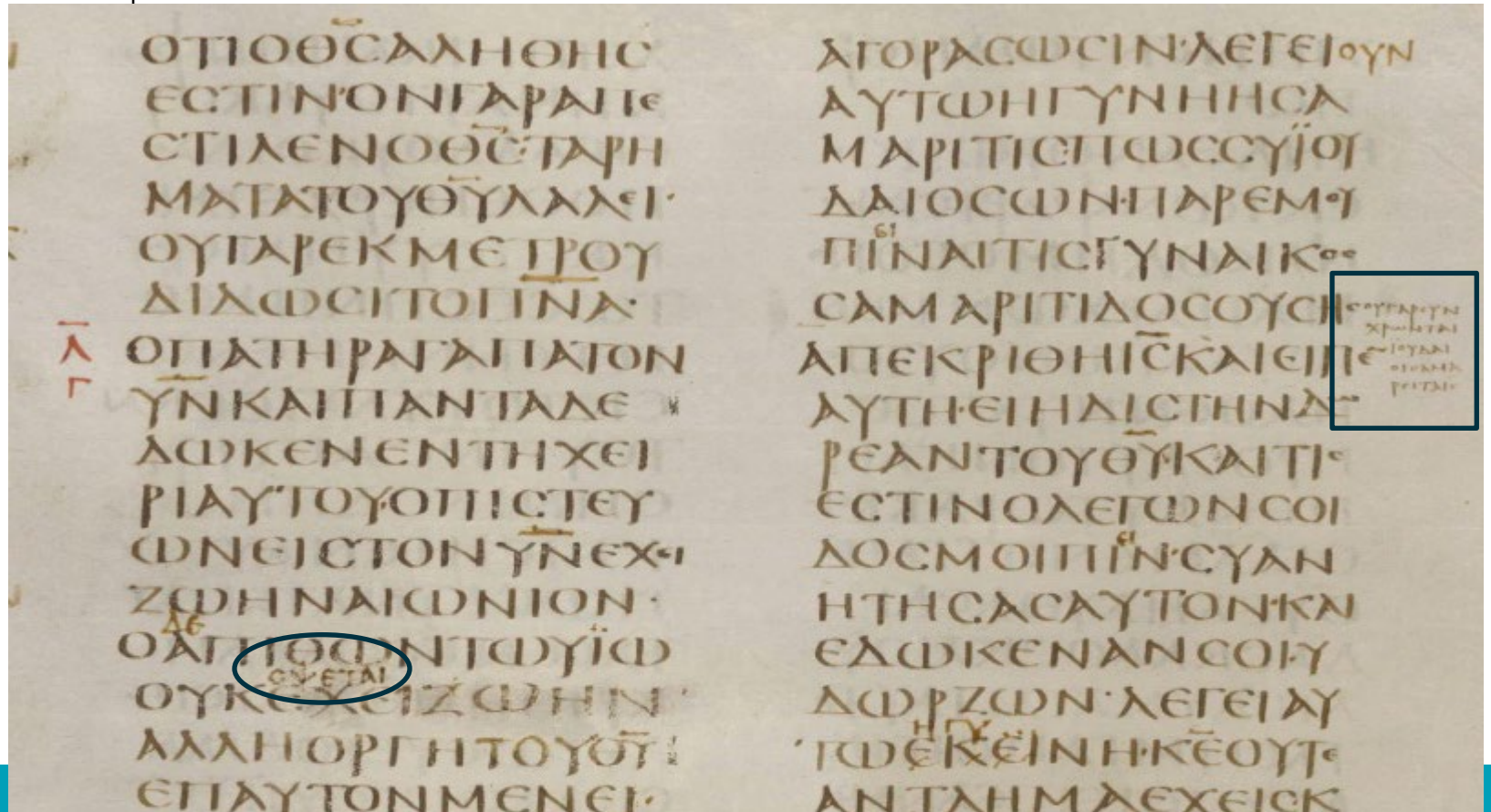
- Antiikin aikana
 - Scriptio continua, scripta continuo
 - Kaikki kirjoitettiin yhteen pötköön
 - Majuskelikirjoitusta
 - *Nomina Sacra*
 - *Pyhät nimet*





UT:n käsikirjoitusten ominaispiirteitä

- Antiikin aikana
 - Scriptio continua, scripta continuo
 - Kaikki kirjoitettiin yhteen pötköön
 - Majuskelikirjoitusta
 - *Nomina Sacra*
 - Pyhät nimet
 - Pyhää tekstiä
 - Korjauksia

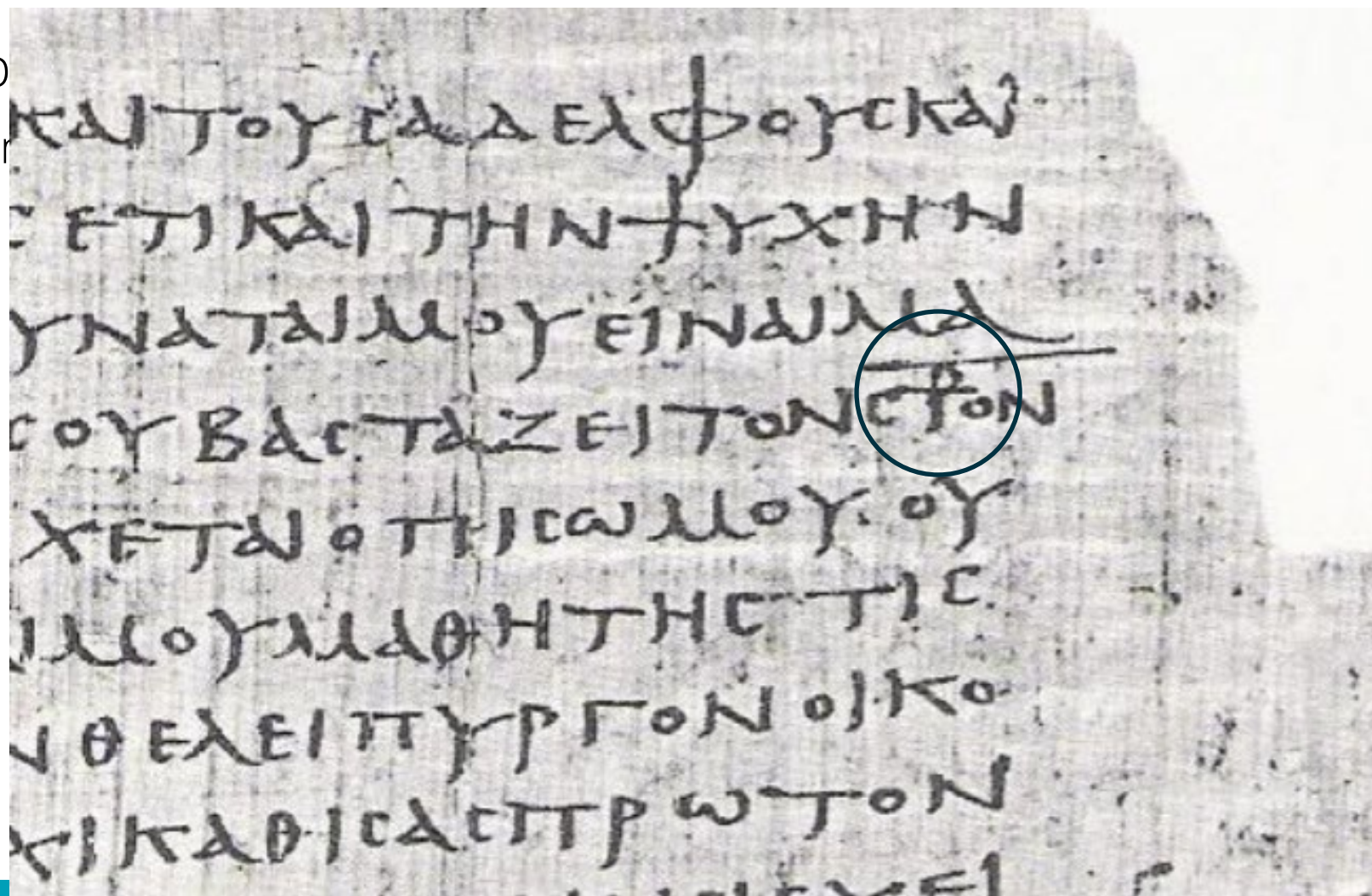




UT:n käsikirjoitusten ominaispiirteitä

- Antiikin aikana

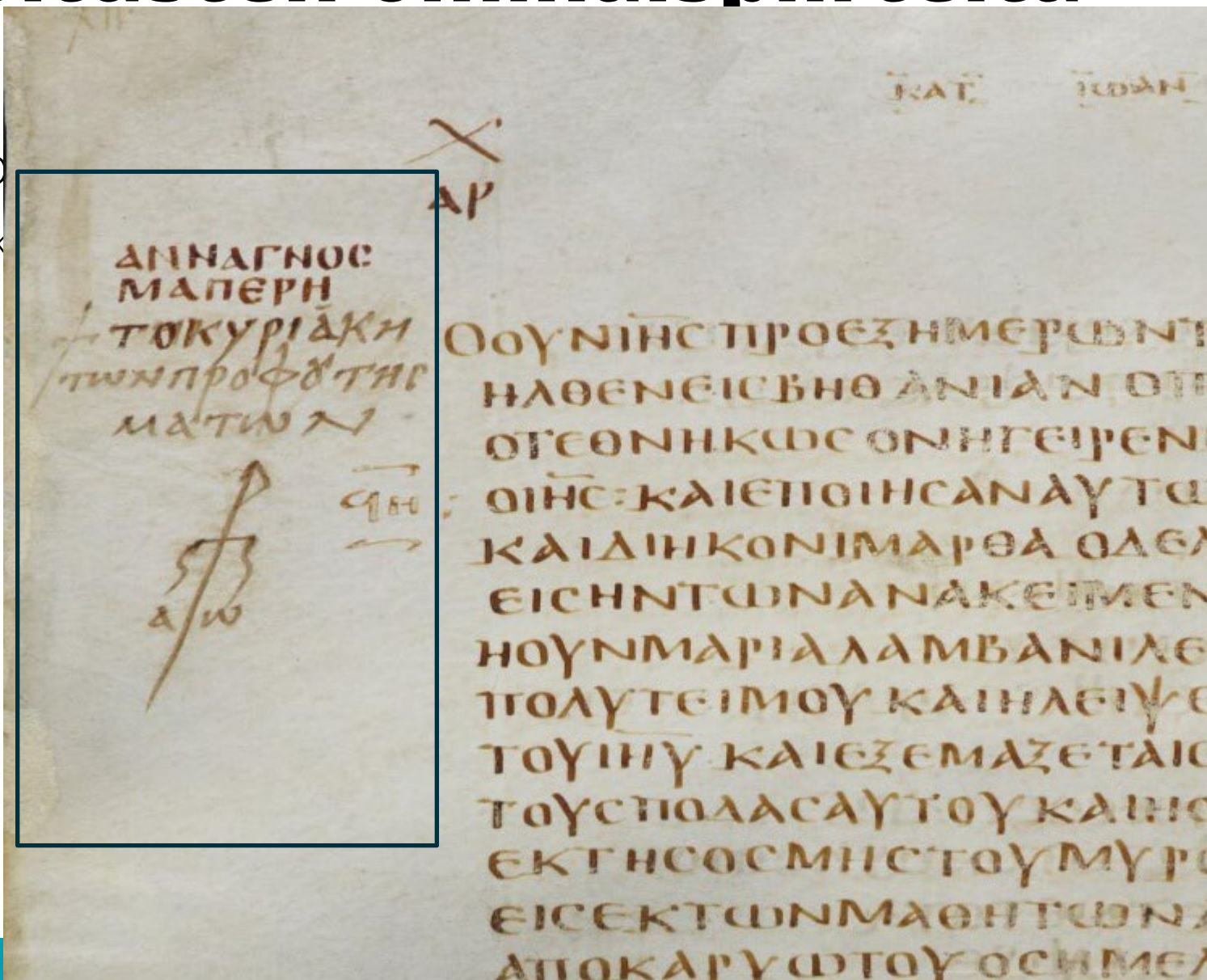
- Scriptio continua, scrip
 - Kaikki kirjoitettiin yhteen
 - Majuskelikirjoitusta
- *Nomina Sacra*
 - Pyhät nimet
- Pyhää tekstiä
 - Korjauksia
 - Staurogrammi





UT:n käsikirjoitusten ominaispiirteitä

- Antiikin aikana
 - Scriptio continua, scripta continua
 - Kaikki kirjoitettiin yhteen pötköön
 - Majuskelikirjoitusta
 - *Nomina Sacra*
 - Pyhät nimet
 - Pyhää tekstiä
 - Korjauksia
 - Staurogrammi
 - Liturginen käyttöyhteys
 - Lukijalle erilaisia apuvälineitä





Tekstikritiikki

- Mitä se on?
 - Lähtökohtia
 - Yhtään alkuperäistä käsikirjoitusta ei ole säilynyt mistään 'klassisesta tekstistä'
 - Kaikki käsikirjoitukset ovat kopioiden kopioita
 - Kaikki tekstit kopioitiin käsin 'manus scriptus'
 - Kaikki käsikirjoitukset eroavat toisistaan
 - Virheitä, tahallisia muokkauksia tai parannuksia



ΚΥΠΡΟΝ ΠΑΥΛΟΣ
ΔΕ ΕΠΙΔΕΞΑΜΕΝ
ΣΙΑΝ ΕΣΗΛΘΕΝ ΠΑ

ΠΑΥΛΟΣ ΔΕ ΕΠΙΔΕΞΑΜΕΝ ΟΥΣ ΕΙΛΑΝ



ὅυτιος τοῦ θῆ· ἐξίσταν
τος δὲ πάντες οἱ ἀκού
οντες καὶ ἐλεγον οὐχ οὐ

ἐξίσταντος δὲ πάντες
ἐλεγον οὐχ οὐ

ὅυτιος τοῦ θῆ· ἐξίσταντος δὲ πάντες καὶ ἐ
λεγον οὐχ οὐ· τόσκι μὲν πορθήσασθαι μὲν



Tekstikritiikki

- Mitä se on?
 - Lähtökohtia
 - Yhtään alkuperäistä käsikirjoitusta ei ole säilynyt mistään 'klassisesta tekstistä'
 - Kaikki tekstit kopioitiin käsin 'manus scriptus'
 - Kaikki käsikirjoitukset ovat kopioiden kopioita
 - Kaikki käsikirjoitukset eroavat toisistaan
 - Virheitä, tahallisia muokkauksia tai parannuksia
 - **Kysymys:** Mikä käsikirjoitusten teksteistä edustaa varhaisempaa ja mikä myöhempää tekstimuotoa?
 - Mikä siis neuvoksi?
 - Verrataan käsikirjoituksia
 - » Zenodotos (n.325-240 eKr.)



Tekstikritiikki

- Tehtävä:
 - Perinteinen malli
 - “The business of textual criticism is to produce a text as close as possible to the original.” (Paul Maas, 1958)
 - “The textual critic seeks to ascertain from the divergent copies which form of the text should be regarded as most nearly conforming to the original.” (Bruce M. Metzger, 1964)
 - Termi ‘alkuperäinen teksti’ (original text) on monessa mielessä ongelmallinen
 - » Esimerkkinä Apostolien teot
 - » Tekikö Luukas kaksi versiota samasta tekstistä?
 - The goal is to reconstruct the starting point of the tradition (Gerd Mink, 2008)
 - Initial text

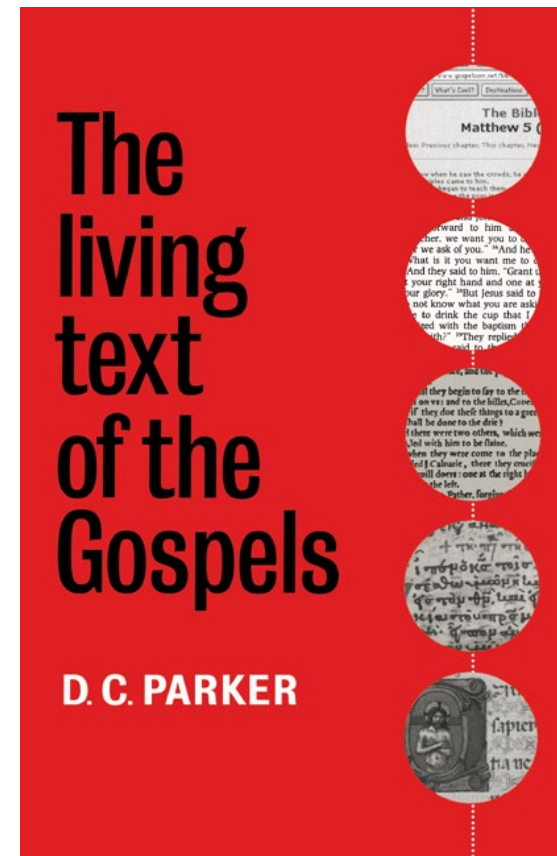
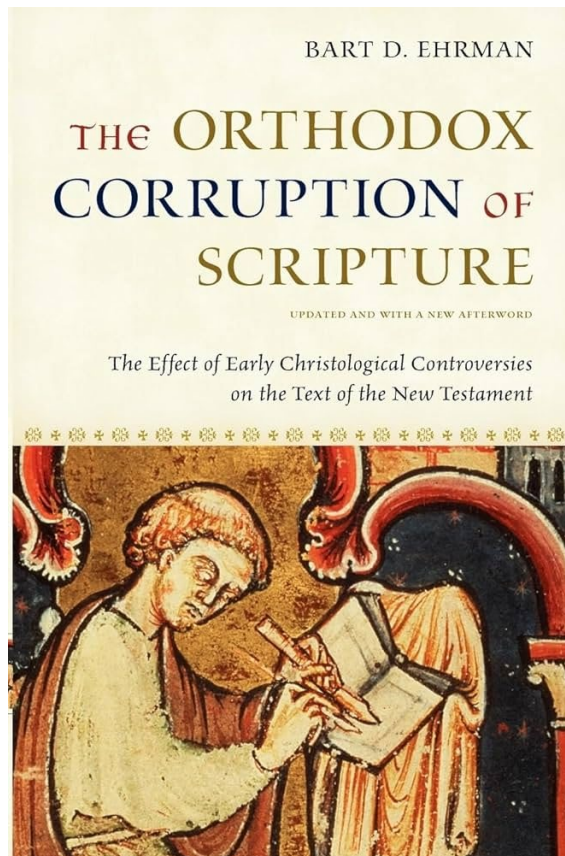
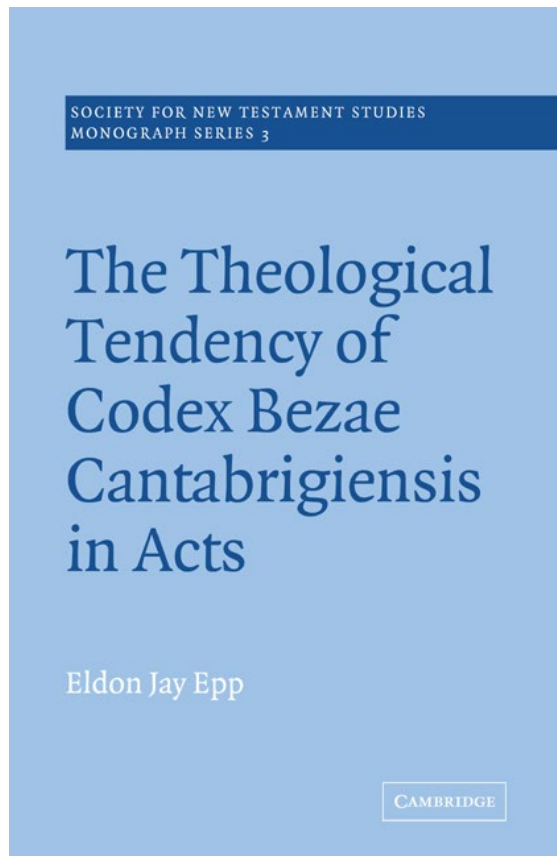


Tekstikritiikki

- “The analysis of variant readings in order to determine in what sequence they arose” (David Parker, 2008).
- ‘Uusi malli’
 - Tutkitaan tekstihistoriaa itsessään
 - Yksittäiset käsikirjoitukset ja / tai kirjurit keskiössä
 - Narratiivinen tekstikritiikki
 - Mitä variaatiot / lukutavat kertovat kirjureiden aikaisesta sosio-historiallisesta ympäristöstä



Tekstikritiikki





Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

- Papyruskäsikirjoitukset
 - p¹ (n. 250 jKr.)
 - Grenfell & Hunt, 1897
 - Ensimmäinen julkaistu UT:n papyrus (kanoninen)
 - Matteuksen alku





Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

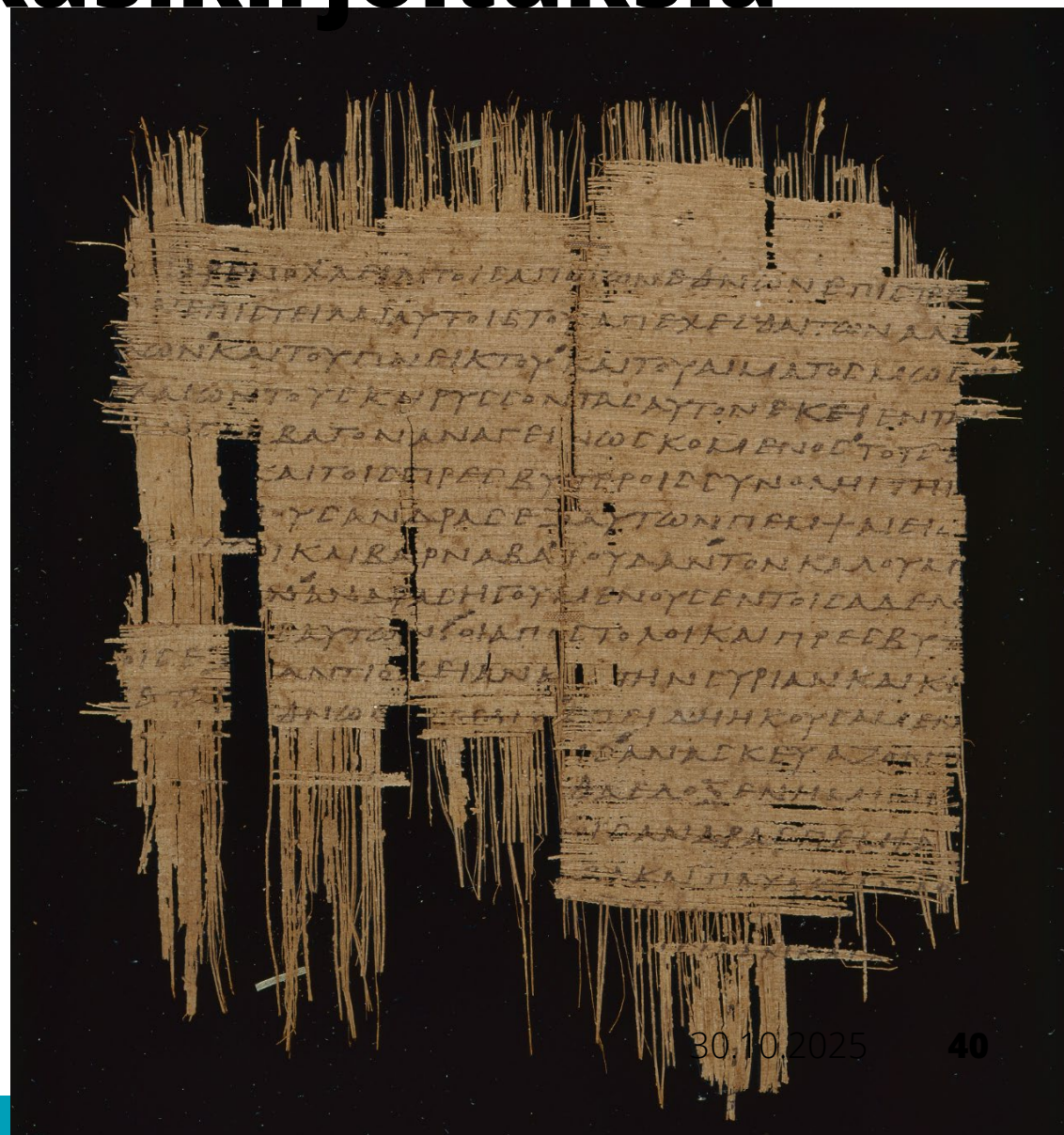
- Papyruskäsikirjoitukset
 - p^{38} (n. 220 jKr.)
 - Kairo, 1924
 - Vanhin läntisen tekstityypin edustaja
 - Apostolien teot 18-19





Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

- Papyruskäsikirjoitukset
 - p⁴⁵ (n. 250 jKr.)
 - Alfred Chester Beatty, 1930-luku
 - Chester Beatty Papyri
 - Evankeliumit ja Ap.t.





Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

- Papyruskäsikirjoitukset
 - p⁴⁶ (200-luvun alku jKr.)
 - Alfred Chester Beatty, 1930-luku
 - Chester Beatty Papyri
 - Lähes kaikki Paavalin kirjeet

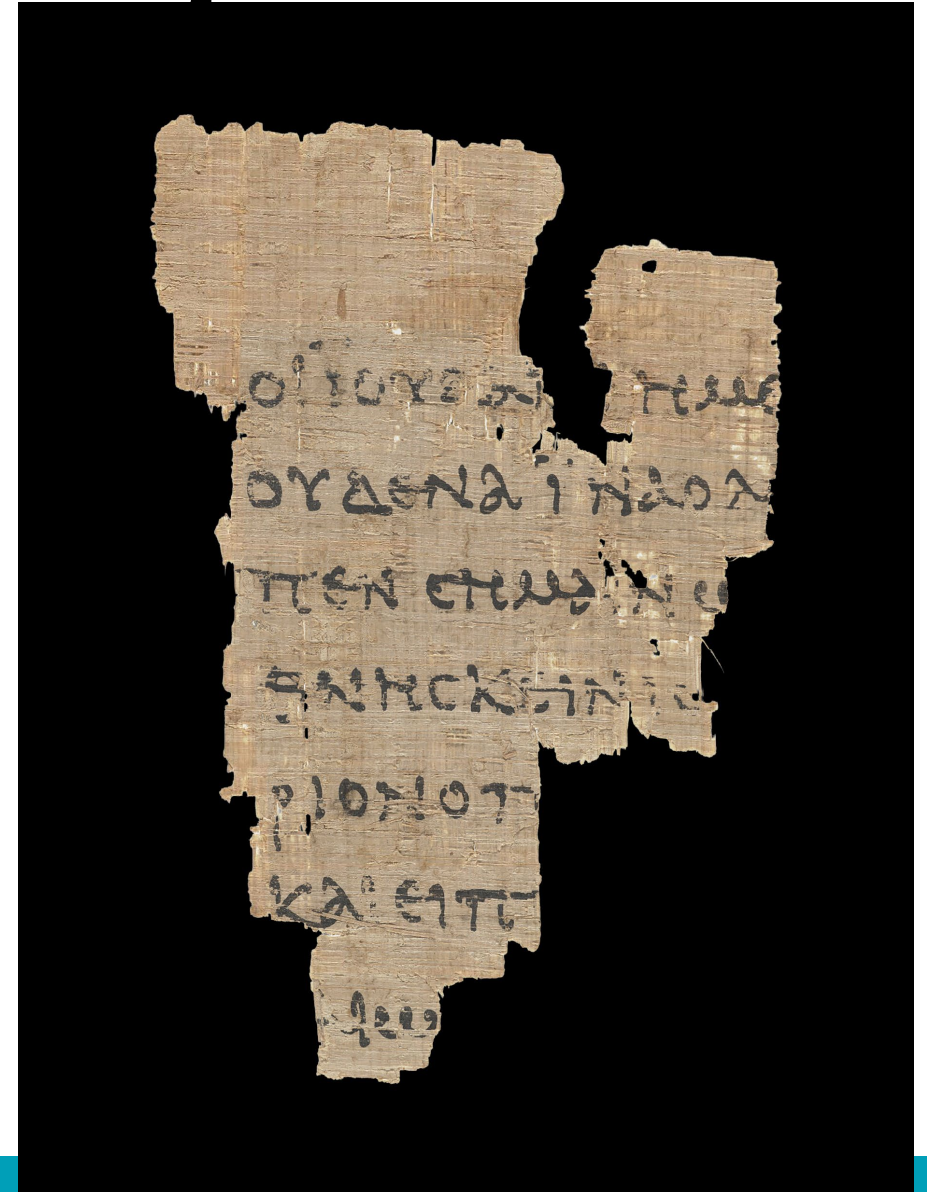


P. Mich.
Epistles
Ephes. 6,
Gal. 1,
Gal. 1,11



Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

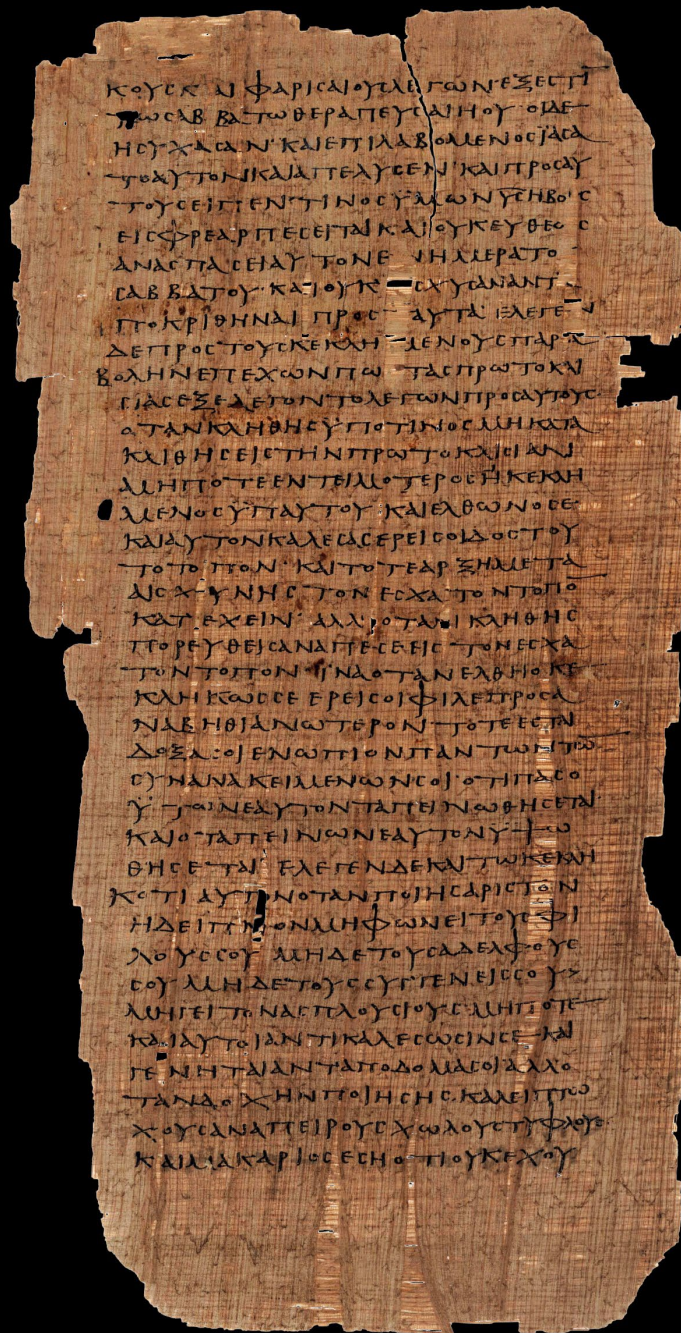
- Papyruskäsikirjoitukset
 - p⁵² (n. 150 jKr.)
 - Grenfell, 1920
 - Vanhin tunnettu UT:n käsikirjoitus
 - Joh. 18.
 - Seurakunnallisessa / liturgisessa käytössä...?





Kuuluisimpia UT:n kä

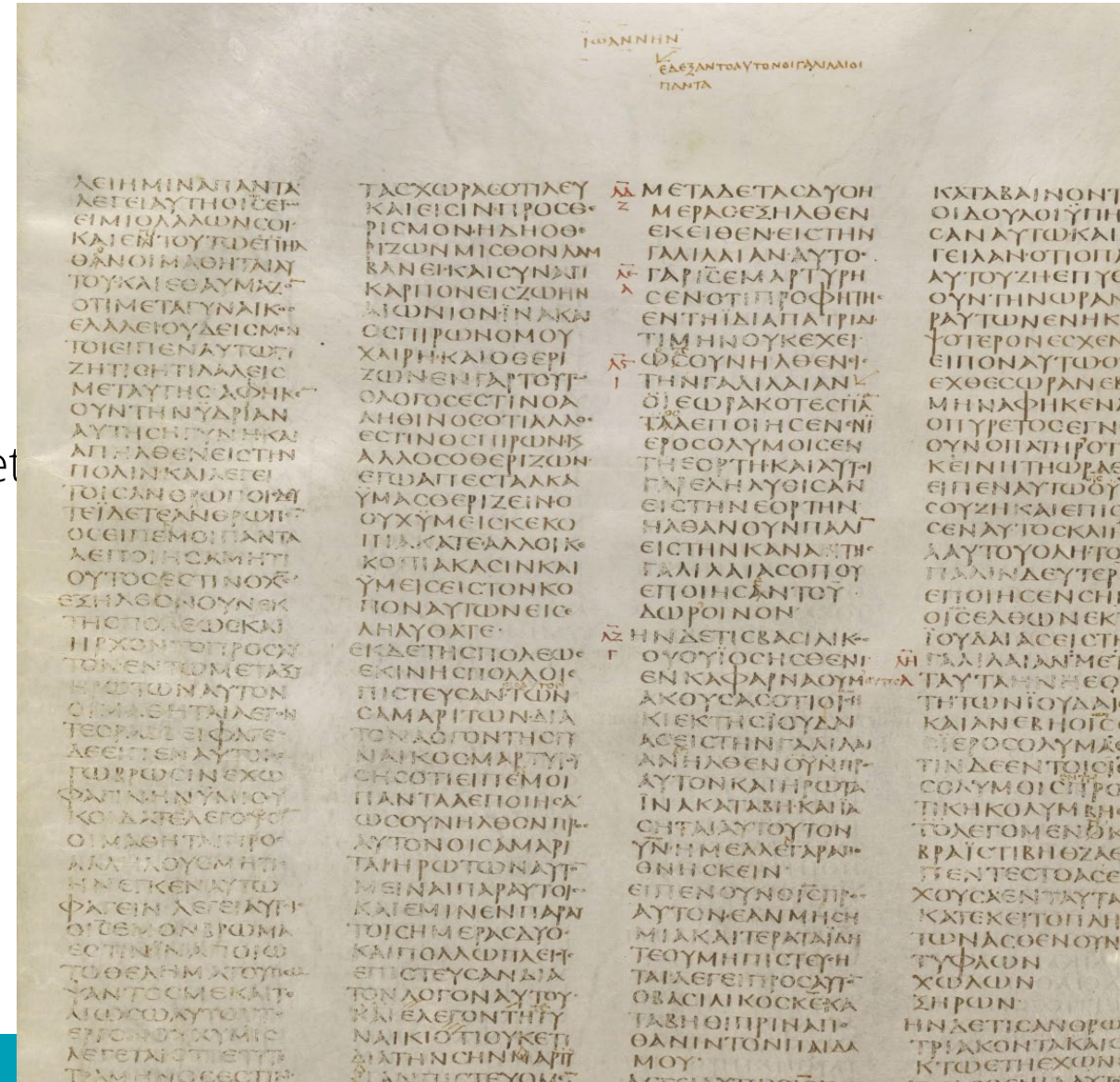
- p⁷⁵ (200-I alku?)
 - 1952, salakuljetettiin pois Egyptistä Sveitsiin
 - Bodmer Papyri, Cologne
 - Hyvin lähellä Codex Vaticanusta





Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

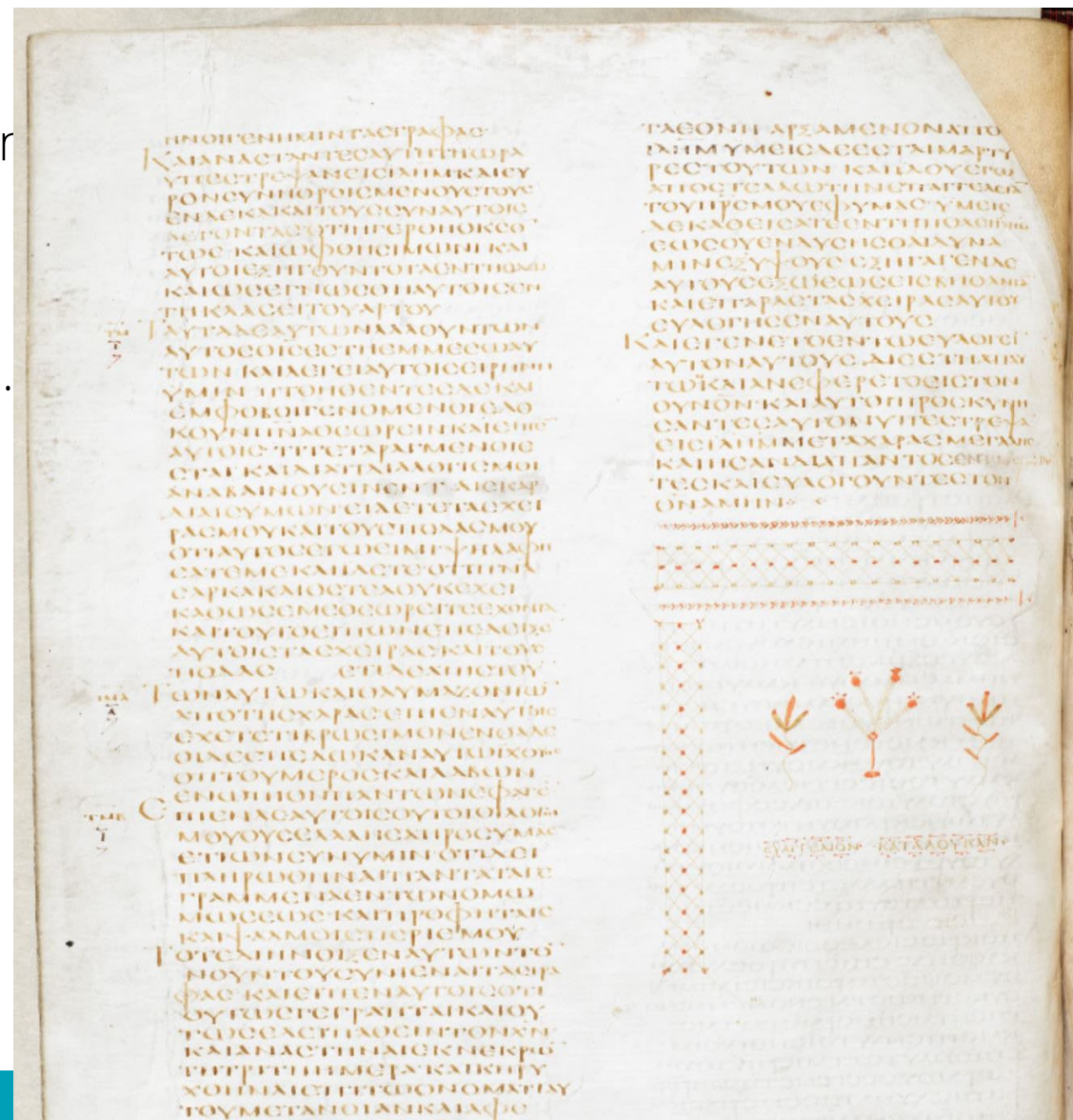
- Majuskelikäsikirjoitukset
 - Codex Sinaiticus (א, 01, n. 350 jKr)
 - Pyhä Katariinan luostari, Egypti
 - Constantin von Tischendorf
 - 1800-luvun puoliväli
 - Lähes koko Raamattu + deuterokanoniset
 - Joh. 1:1–8:38 (läntinen)





Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

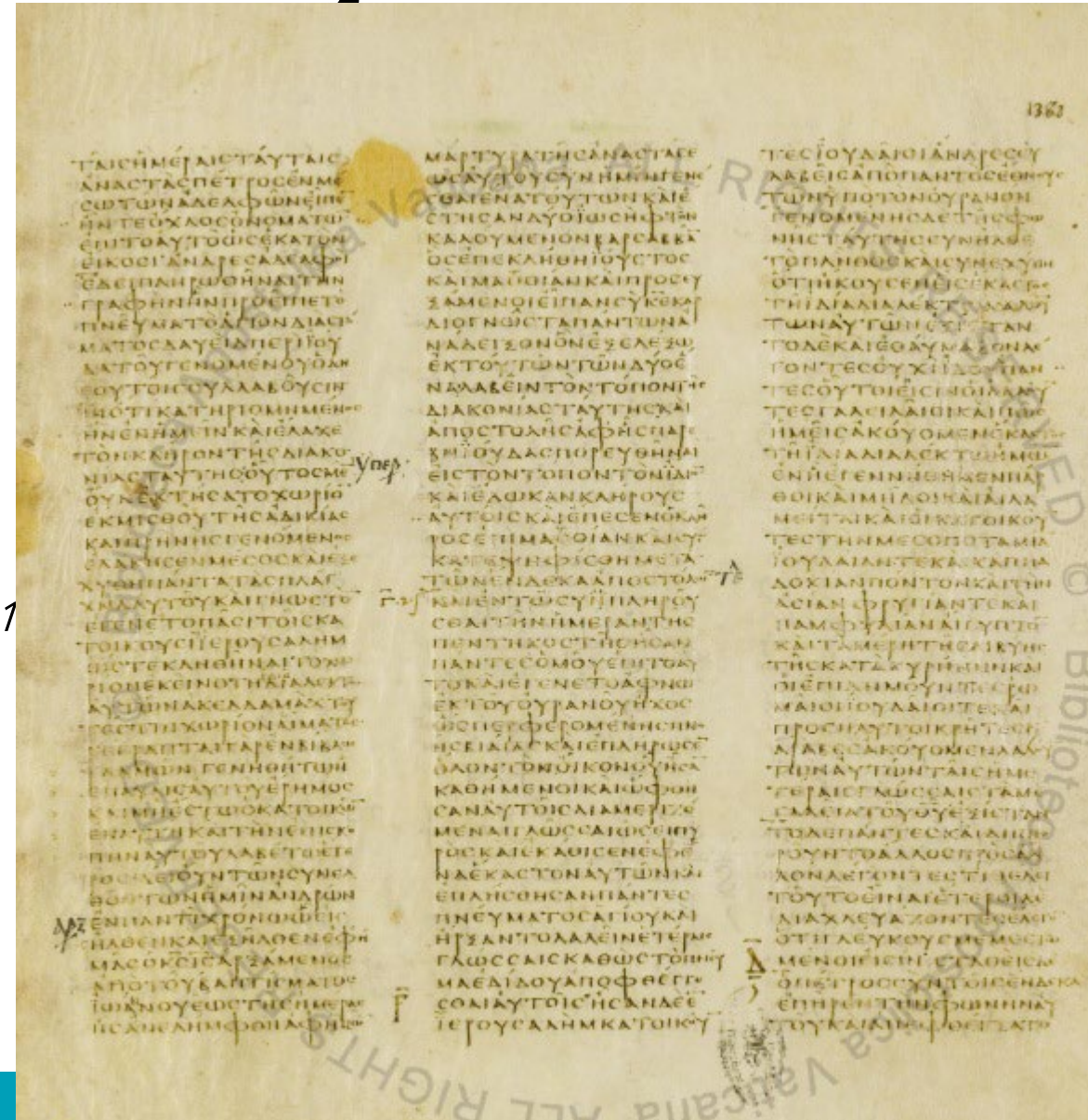
- Codex Alexandrinus (A, 02, n. 450 jKr.)
 - Tutkimuksen tiedossa jo 1600-luvulta lähtien
 - Kuningas Kaarle I
 - Lähes koko Raamattu + deuterokanoniset
 - Byzanttilainen tekstityyppi evankeliumeissa..





Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

- Codex Vaticanus (B, 03, n. 325 jKr)
 - Aleksandria -> Konstantinopoli
 - > Vatikaani 1400-l...?
 - Legendaarinen tekstikriittisissä piireissä
 - Lähes koko Raamattu + deuterokanoniset
 - Ollut tekstikriitikoiden suosikki pitkään
 - Westcott & Hort:
 - » *The New Testament in the Original Greek 1881*





Kuuluisimpia UT:n käsikirjoituksia

- Codex Bezae (D, 05 n. 400 jKr.)
 - Matteus, Johannes, Luukas, Markus
 - Läntinen järjestys

■ <https://codexbezae.kotobee.com/>

